

ОБИЉЕЖЈА НОВЕ ГЕНЕРАЦИЈЕ МЛАДИХ И ВАЖНОСТ НЕФОРМАЛНОГ ОБРАЗОВАЊА

Ранка Казимировић¹

Универзитет у Бањој Луци

Факултет политичких наука

Мастер студиј Социјалног рада

Студијски програм: Социјални рад са дјецом и породицом

Абстракт: *Пандемија вируса COVID-19, познатији као Корона вирус, натјерала је људе свих узраста да се више окрену дигиталном свијету. Такође, велики број људи све више уписује разне курсеве и на тај начин се усавршава, учи посао и касније са тим дипломама тражи запослење. Поред формалног образовања, све више послодаваца на разговорима за посао тражи доказе о завршеним додатним едукацијама или обукама и исте вреднује додатним бодовима. Такође, млади људи све мање пажње и концентрације усмјеравају на формално образовање. Интернет, нове технологије, друштвене мреже, све је ово довело до доступности и брзог протока информација. Неформално образовање има за циљ да на један опуштен начин, са мањом групом људи гдје су сви једнаки учесници, пружи едукацију из одређених области, која је више прилагођена времену у којем живимо. Млади људи се све више окрећу неформалном образовању, које им поред учења кроз кориштење нових технологија, даје прилику и путовања, дружења, упознавања и откривања нових људии култура. Неформално образовање постаје више прихваћено и у школама, које подстичу младе људе на учење у разним семинарима и едукацијама. У овом раду покушаћемо да покажемо обиљежја нових генерација младих и значај неформалног образовања данас, кроз примјере добре праксе, који су показали да млади људи након што заврше различите семинаре и курсеве, лакше добијају запослење и буду препознатљивији на тржишту рада.*

Кључне ријечи: *млади, неформално образовање, савремено образовање, технологија*

УВОД

У јеку пандемије, која је захватила цијели свијет (вирус COVID-19) дешавају се различите промјене у друштву, ове промјене су видљиве у свакодневном животу појединаца, али и различитих група људи. Посебне су промјене међу младим људима, који представљају најзначајнији ресурс сваког друштва. Млади људи, првенствено због утицаја пандемије, која је промијенила начин свакодневног функционисања, али и због глобализације и развоја технологије, често постају мете друштва. Бивају несхваћени, садржаји који им се нуде нису прилагођени њиховим потребама, а питања младих не долазе често на дневни ред. У свему томе млади људи траже истомишљенике, особе које ће их схватити, прихватити и особе које ће им бити ослонац у тешким ситуацијама. Такође, млади људи највише забаве и корисних, њима занимљивих садржаја, проналазе на друштвеним мрежама. У јеку Интернета, који је доступан

¹ Email: ranka.kazimirovic@yahoo.com

свугдје и свима, млади људи се повезују, упознају и прате једни друге несметано. Друштвене мреже попут Facebook-а, Instagram-а, TikTok-а, What'sUp-а, YouTube-а и слично су замијениле традиционалне начине учења и забављања. Све популарнији су такозвани „Podcast-i“ које снимају разни „инфлуенсери“, али и све више психолози, педагози и разни научници. У овим кратким снимцима, који у просјеку трају од осам до 20 минута, може се наћи доста поучног садржаја, али и пуно хумора и забаве, све у зависности од тога шта кога занима. Такође, посебно су популарни кратки видео снимци, који трају од 20 секунди до једног минута, а у којима се најчешће сажимају одређени кадрови, било да је у питању забавни или едукативни садржај. Обзиром на доступност свега поменутог, млади људи јако пуно времена проводе користећи друштвене мреже, запостављајући традиционалне видове учења. Према подацима објављеним на званичној страници UNICEF-а, „више од две трећине деце и младих (74%) има профил на некој друштвеној мрежи или платформи за играње видео- од тога, 41% њих узраста 9-10 година као и 72% њих узраста 11-12 година каже да има профил, иако је минимална старосна граница, прописана од стране друштвених мрежа, обично 13 година“ (<https://www.unicef.org/serbia/korisjenje-interneta-i-digitalne-tehnologije-pregled-nalaza>).

Школа се свела на *online* учење. Часови од 20-ак минута служе као оријентациона настава, гдје професори/наставници дају смијернице ученицима, а онда ученици из својих уджбеника треба да науче, самостално, градиво. На жалост, овај вид учења, иако тренутно неопходан, не доноси добре резултате. Обзиром на вријеме проведено на Интернету, школске обавезе се занемарију, а садржај који се нуди ученицима више није занимљив, али ни прилагођен њиховим потребама. У свему овоме, велики број младих занимање налази у различитим семинарима и едукацијама, организованим од стране различитих невладиних организација. Обзиром на то да невладине организације нуде различите садржаје, а у складу са тренутним потребама младих људи, али и актуелним трендовима, млади људи се све више пријављују на едукације и похађају их. Невладине организације своје садржаје све више прилагођавају младим људима, користе нове технологије, укључују у рад кориштење Интернета, друштвених мрежа, различите технологије и слично, које привлаче младе људе. Такође, актуелан је и тренд код послодаваца да све више вреднују сертификате/дипломе које издају невладине организације младим људима за успјешно похађање одређених обука. Све ово је јако атрактивно и младим људима, који на један другачији, занимљивији начин, долазе до одређених (са)знања.

У овом раду осврнућемо се на нову генерацију младих, такозвану генерацију „Z“, на утицај технологије на живот ове генерације, те дати примјер како се невладине организације прилагођавају новим генерацијама младих, а кроз рад „Института за развој младих и заједнице – Return mobile“. Шта је то што невладине организације нуде младим људима, како и на који начин „привлаче“ младе људе да се занимају за њихове садржаје, те како кориштење нових технологија може да помогне и олакша учење су само нека од питања на која ћемо покушати да дамо одговор.

ГЕНЕРАЦИЈА „Z“ – НОВА ГЕНЕРАЦИЈА МЛАДИХ ЉУДИ

Према измјенама и допунама Закона о омладинском организовању из 2011. године, младе људе представљају лица између 15 и 30 година старости. Млади људи представљају наду сваког друштва у напредак и развој. Млади људи, рођени деведесетих година двадесетог и они у првој деценији двадесет првог вијека припадају такозваној генерацији „Z“ или генерацији која расте и стасава уз модерне технологије.

Генерацију „Z“ карактеришу кориштење нових технологија, такозваних „паметних телефона“, Интернета, мултитаскинг и брзо рјешавање проблема. Такође ова генерација младих је усмјерена на индивидуални рад и окренута је технолошком расту и развоју. Мобилна технологија, друштвене мреже и кориштење Интернета је везано за ову генерацију и не иду једно без другог. Ови млади користе Интернет као алат за добијање одређених вјештина које онда примјењују у ситуацијама у стварном животу, уче о стварима које их интересују. Тинејџери проводе већину свог времена online у приватним разговорима са људима са којима су окружени

и ван Интернета на дневном нивоу. Они Интернет користе на дневном нивоу, било да одрже контакт са пријатељима и породицом, посебно са онима које не виђају сваки дан или за учење и забаву. Као резултат повећаног коришћења мобилне технологије јављају се нове друштвене норме и правила којима се прилагођавају не само млади, него и цијела популација. „Друштво није никакав прост збир појединаца, већ укупност односа које људи граде идући за својим потребама, интересима и вредностима“ (Шијаковић, Вилић, 2010: 53). Развој технологије је дао мобилност и непосредност навикама потрошње код припадника генерације „Z“. Припадници ове генерације су навикли на online куповину и доступност садржаја, што у многоме мијења и начин функционисања тржишта. „Млади људи „Генерације Z“ имају нове захтјеве и образац понашања што захтјева нове и модификоване одговоре, а који морају бити другачији у односу према претходним генерацијама“ (Трнинић, 2021). Често се јавља и отпор родитељима, који ови млади пружају. Они утјеху и друштво налазе у истомишљеницима, припадницима различитих друштвених група, које проналазе на друштвеним мрежама, са којима свакодневно размјењују искуства, дешавања и ствари из свакодневног живота. „ Припадање групи захтијева конформисање понашања, размишљања и осјећања за групне стандарде“ (Марић, 2020:12). ово значи да млади дијеле мишљења друштвених група којима се прикључују и које постају њихова нова стварност. Родитељима се не свиђа лак приступ неприкладним информацијама и то што на сајтовима друштвених мрежа дјеца могу добити приступ разним људима из цијелог света, али и разним садржајима који могу бити и непримјерени за тај узраст. Дјецу, насупрот тога, нервирају њихови родитељи и жале се на то да их њихови родитељи превише контролишу када се ради о коришћењу Интернета.

Генерација „Z“ себе дефинише као одане, посвећене, обазриве, широких схватања, одговорне и одлучне младе људе. Своје вршњаке виде као особе такмичарског духа, спонтане, авантуристе и радознале, што указује на потребу за дружењем, авантурама и константном забавом. Ова генерација младих људи захтијева пажњу, другачији приступ у раду, као и потребу да се чује њихов глас!

УЛОГА НЕФОРМАЛНОГ ОБРАЗОВАЊА У ОДРАСТАЊУ ГЕНЕРАЦИЈЕ „Z“

Невладин сектор, као одраз демократског друштва једне земље, представља спону између младих људи и друштва. Невладине организације, као носиоци активности, имају специфичну улогу у одрастању и едукацији младих људи. Невладине организације представљају институционални облик друштва, који све више преузима вршење јавних послова и пружање услуга, као демократски начин остваривања заштите јавног интереса који је близак грађанину и у којем он сам партиципира (Казимировић, 2017).

Како смо на самом почетку овога рада рекли, овај рад има за циљ да представи улогу неформалног образовања у одрастању и разоју нових генерација младих људи. Ово ћемо проказати кроз примјере рада „Института за развој младих и заједнице – Perpetuum mobile“ из Бањалуке.

Perpetuum mobile - Институт за развој младих и заједнице је организација цивилног друштва основана 2006. године у Бањој Луци. Кроз едукативне, заговарачке, истраживачке и развојне програме, организација подстиче здраве животне вриједности младих, рад са талентованима те грађанску и политичку партиципацију, са циљем стварања одговорнијег толерантнијег и праведнијег друштва. Циљ рада Института је креирање друштва гђе су млади поштовани, успјешни и имају могућност да развијају своје потенцијале.

Циљеви дјеловања Института су:

- промоција неформалног образовања
- истраживање потреба, ставова и тежњи младих
- стварање предуслова за остваривање идентификованих потреба

- развијање партнерства између циљних група младих и оних које раде са младима
- подршка развоју и имплементацији стратегија омладинског рада и омладинске политике у РС и БиХ
- одржати и развити квалитет омладинског рада
- промоција омладинског рада и омладинских иницијатива
- промоција омладинског рада кроз повезивање са међународним субјектима који раде на сличној проблематици у циљу промоције цивилног друштва
- промоција користи омладинског рада
- промоција европских вриједности и подршка у процесу европских интеграција

Обзиром на то да смо и сами свјесни колико данас млади људи имају другачије ставове, али и користе другачије ресурсе за добијање информација, јако је тешко се томе прилагођавати. Невладине организације, захваљујући финансијској подршци различитих донатора, али и времену проведеном са младим људима имају више могућности да своје садржаје прилагоде њиховим захтјевима али и потребама. Користећи различите online садржаје, али и начине учења из помоћ Интернета, телефона, апликација и слично, невладине организације дају већи спектар могућности и занимљивости младим људима. Једна од таквих организација је и организација Perpetuum mobile која све своје садржаје прилагођава генерацији „Z“. У овом Институту за друштвена истраживања раде пројекте који се тичу историје и културног наслеђа, а који подразумевају учење кроз размјену младих људи, заједничка путовања у различите градове и кориштење online мапа и задатака за учење о различитим историјским знаменитостима. Све информације које млади људи скупе о једном граду, снимају у кратке видеое али и постављају на online сајт који касније постаје доступан било коме ко жели нешто да сазна о одређеним градовима у БиХ. Такође, пројекте промоције здравих животних стилова реализују тако што млади људи снимају одређене Podcast-е о темама које су везане за психофизишко здравље младих, коментаришу једни другима, организују разне online панеле и снимају кућне видеое са одређеним порукама за младе. Такође, организују и радионице на отвореном (у парку или крај ријеке) гдје младе људе, поред здравих животних стилова, уче и вјештинама преживљавања (кампови и сл.) (http://www.pm.rs.ba/wp-content/uploads/2020/06/GODI%C5%A0NJI-IZVJE%C5%A0TAJ-2019_PM.pdf). Обзиром на дужину трајања овог пројекта, у склопу истог развијен је приручник, који се зове „Програм Y“, а који је 2017. године добио GENE награду, као један од 10 најбољих приручника у Европи, за неформално образовање. Радионице из овог приручника, користе се за рад са средњошколцима у свим средњим школама у Бањој Луци, али и средњим школама широм БиХ.

Поред тога раде и пројекте везане за вјештине запошљивости, гдје примјењујући „Aflatoun“ методологју рада, прилагођавају рад у групама, потребама групе. Поред радионица, које су искључиво интерактивног типа, усмјерене на учеснике, раде се и индивидуална и групна савјетовања и такозване коучинг сесије. Такође, сви учесници имају самостлне задатке, гдје уз помоћ технологије и средстава информисања долазе до информација које су им потребне за тражење посла и запослење.

Институт Perpetuum mobile је у претходне три године реализовао своје активности у цијелој БиХ. Укупно су радили са 49 школа, 15 380 ученика, имали преко 627 хиљада прегледа на друштвеним мрежама и реализовали су укупно 2 429 активности.

Обзиром на број младих који су прошли њихове радионице, са сигурношћу можемо да тврдимо да овај приступ раду са младим људима има ефекта, те да је прихватљив и пожељан. Уколико сагледамо горе споменуте методе и технике рада којим се служе, долазимо до закључка да је све садржаје потребно почети прилагођавати младим људима и дати им прилику да они сами ситражују и учествују у креирању садржаја. Једино тако ће се млади људи осјећати корисно и дио овог система.

ЗАКЉУЧАК

Нове генерације младих људи представљају изазов данашњице. Како родитељима, тако и свим осталим друштвеним радницима који имају директан контакт са младим људима. Прилагођавање потребама младих представља посебан изазов за старије генерације које су навикле да раде „по шаблону“. Ове генерације свијет посматрају кроз „ружичасте наочаре“. Они прихватају различитости, брзо уче због велике доступности садржаја, лако се удружују у различите друштвене групе и могу великом брзином да шире свој глас.

Све ово утиче и на промјене приступа у раду са младим људима. Овим генерацијама потребно је прилагођавање, али и усмјерење. Потребно је формално образовање прилагодити потребама младих, али и сам начин учења. Обзиром на брзину протка и доступност информација, те занимљивост садржаја које нуди Интернет, формално образовање се полако губи. Да би се одржао ток, потребно је садржај и начин учења ускладити са потребама младих људи. Оно што је важно напоменути јесте неформално образовање, које захваљујући способности адаптације све више привлачи младе људе. Користећи различита средства учења (нове технологије које су занимљиве младим људима), неформално образовање наилази на одобравање младих људи.

На које ствари је потребно посебно обратити пажњу када је у питању рад са генерацијом „Z“:

1. *Похвалити њихову еколошку освијештеност* – многа истраживања говоре о томе како су припадници ове генерације еколошки освијештени и вјерују у могућ опоравак планете Земље
2. *Помозите им да задрже фокус ка остварењу властитих циљева* – ове младе је потребно научити управљању временом, мапирању циљева и начину остварења тих циљева
3. *Похвалите њихову сналаживост* – млади људи ове генерације су навикли на мултитаскинг и на кориштење различитих ресурса за достизање одређених циљева, што заслужује похвалу и дивљење
4. *Охрабрите их у преузимању ризика* – излазак из зоне комфора је кључан за остварење свачијих циљева, зато је потребно младе усмјерити да крену корак напријед и да се не боје онога што слиједи
5. *Никада не потијењујте њихово познавање технологије* – ови млади су одрасли из технологију и Интернет, они знају све могуће начине доласка до информација

Радећи са младим људима долазимо до закључка да нове генерације младих све више имају различите ставове, размишљања али и начине рада од онога на шта смо ми навикли. Млади људи, припадници генерације „Z“ се не уклапају и не желе да буду дио схема на које смо навикли до сада. образовање које им се нуди није пролагођено њиховим потребама, али ни кориштењу технологије коју ови млади људи користе. Са друге стране, невладине организације, кроз неформално образовање све више енергије и средстава улаже у прилагођавање свог рада младим људима. Невладине организације се труде да прате трендове и мотивишу младе људе да буду активни и одговорни грађани, али и да користе своје потенцијале. На крају остаје питање, да ли ћемо бити довољно креативни и истрајни у томе да се пролагодимо потребама младих нове генерације и да им помогнемо у превазилажењу изазова који их очекују у наредном периоду?

ПОПИС ЛИТЕРАТУРЕ

1. Закон о омладинском организовању Републике Српске (2004.)
2. Закон о измјенама и допунама Закона о омладинском организовању Републике Српске (2011.)
3. Марић, Т. (2020.) *Родитељство у адолесценцији – како васпитавам своје дијете?*, у Зборнику: Породица и савремено друштво – Изазови и перспективе, стр. 11-20; Бања Лука, -Центар модерних знања

4. Годишњи извјештај Института Perpetuum mobile (2019.)
5. Казимировић, Р. (2017). *Значај невладиног сектора у социјалном раду*; у Зборнику: Значај омладинског рада, стр.87-95; Бања Лука, Институт за развој младих и заједнице – Perpetuum mobile
6. Шијаковић, И., Вилић, Д. (2010) *Социологија савременог друштва*, Бања Лука: Економски факултет

ИНТЕРНЕТ ИЗВОРИ:

1. UNICEF истраживање, на страници: <https://www.unicef.org/serbia/koriscenje-interneta-i-digitalne-tehnologije-pregled-nalaza>, преузето: 10.07.2021. године
2. Трнинић, И. (2021.), *У име свих вас из деведесет и неке: Генерација „Z“*
3. Годишњи извјештај Института Perpetuum mobile, на сајту: http://www.pm.rs.ba/wp-content/uploads/2020/06/GODI% C5% A0NJI-IZVJE% C5% A0TAJ-2019_PM.pdf, преузето: 10.07.2021. године

CHARACTERISTICS OF THE NEW GENERATION OF YOUTH AND THE IMPORTANCE OF NON-FORMAL EDUCATION

Abstract: *The COVID-19 virus pandemic, better known as the Corona virus, has forced people of all ages to turn more to the digital world. Also, a large number of people are increasingly enrolling in various courses and in that way they are improving their skills, learning and later looking for employment with those diplomas. In addition to formal education, more and more employers are looking for evidence of completed additional education or training at job interviews and value it with additional points. Also, young people are focusing less and less attention and concentration on formal education. The Internet, new technologies, social networks, all this has led to the availability and rapid flow of information. Non-formal education aims to provide education in certain areas, which is more adapted to the times in which we live, in a relaxed way, with a smaller group of people where everyone is an equal participant. Young people are increasingly turning to non-formal education, which, in addition to learning through the use of new technologies, also gives them the opportunity to travel, socialize, meet and discover new people and cultures. Non-formal education is also becoming more accepted in schools, which encourage young people to participate in various seminars and trainings.*

In this paper we will try to show the characteristics of new generations of young people and the importance of non-formal education today, through examples of good practice, which showed that young people after completing various seminars and courses, find employment easier and be more recognizable in the labor market.

Keywords: *youth, non-formal education, modern education, technology*